

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

(повне найменування закладу вищої освіти)

економічного факультету

(назва інституту/факультету)

Кафедра фінансів і кредиту

(назва кафедри)

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Фінанси підприємства

(вказати назву навчальної дисципліни (іноземною, якщо дисципліна викладається іноземною мовою))

обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма Економічна кібернетика

(назва програми)

Спеціальність 051 Економіка

(вказати: код, назва)

Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

(вказати: перший (бакалаврський)/другий (магістерський)/третій (освітньо-науковий))

економічний факультет

(назва факультету/інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська

(вказати: на яких мовах читається дисципліна)

Розробники: Грешко Р.І., доцент кафедри фінансів і кредиту

(вказати авторів (викладач (ів)), їхні посади, наукові ступені, вчені звання)

Профайл викладача:

<http://econom.chnu.edu.ua/kafedry-ekonomichnogo-fakultetu/kafedra-finansiv-i-kredytu/kolektyv-kafedry-finansiv-i-kredytv/greshko-roman-igorovych>

Контактний тел.:

050-5196682

E-mail:

r.greshko@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=133>

Консультації:

Згідно графіку

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна «Фінанси підприємств» належить до обов'язкових навчальних дисциплін підготовки студентів за освітньо-професійною програмою «Економічна кібернетика» спеціальності 051 «Економіка» та дозволяє, після завершення засвоєння змісту дисципліни, набути студентами знань та вмінь щодо вирішення складних фінансових задач та практичних проблем суб'єктів господарювання, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері *менеджменту* підприємств.

2. Мета навчальної дисципліни: сформувати фундаментальні знання щодо теорії та практики фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин, підсистеми економічного базису, а також як теоретичної основи прийняття фахових рішень у сфері фінансового забезпечення, фінансового планування, аналізу та організації фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

3. Пререквізити.

Дисципліни, обов'язкові для вивчення здобувачем вищої освіти до початку роботи над курсом «Фінанси підприємств», - це «Економічна теорія», «Мікроекономіка», «Фінанси», «Економіка підприємства».

4. Результати навчання.

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 051 Економіка (освітня програма: «Економічна кібернетика») вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» сприяє формуванню компетентностей та програмних результатів навчання:

Програмні компетентності:

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

СК1. Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро-, мезо-, макро- та міжнародному рівнях.

СК2. Здатність здійснювати професійну діяльність у відповідності з чинними нормативними та правовими актами.

СК4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК5. Розуміння особливостей сучасної світової та національної економіки, їх інституційної структури, обґрунтування напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

СК8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудова відносин.

СК10. Здатність використовувати сучасні джерела економічної, соціальної, управлінської, облікової інформації для складання службових документів та аналітичних звітів.

СК11. Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі розуміння закономірностей економічних систем і процесів та із застосуванням сучасного методичного інструментарію.

СК12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК17. Здатність застосувати методи аналізу бізнес-процесів, моделей та комп'ютерних засобів прогнозування в бізнесі.

Програмні результати навчання:

ПРН3. Знати та використовувати економічну термінологію, пояснювати базові концепції мікро- та макроекономіки,

ПРН 4. Розуміти принципи економічної науки, особливості функціонування економічних систем.

ПРН 5. Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій та прийняття управлінських рішень різними економічними агентами (індивідуумами, домогосподарствами, підприємствами та органами державної влади).

ПРН 6. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у сфері економічної діяльності.

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 12. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН 13. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання соціально-економічних даних, збирати та аналізувати необхідну інформацію, розраховувати економічні та соціальні показники.

ПРН 16. Вміти використовувати дані, надавати аргументацію, критично оцінювати логіку та формувати висновки з наукових та аналітичних текстів з економіки.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

ПРН 27. Обґрунтовувати рішення, що потребують застосування сучасних інформаційних технологій.

ПРН 28. Аргументувати основні методи та засоби реалізації інформаційної діяльності в організації та володіти здатністю розробки основних контурів ІТ-стратегії та ІТ- політики організації залежно від конкретної ситуації.

5. Опис навчальної дисципліни

5.1 Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2021-2022	5	5	150	30	30			90		Екзамен
Заочна	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

5.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі					
		л	п	лаб.	інд	с.р.		л	п	лаб.	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Теоретичні та організаційні основи функціонування підприємств												
Тема 1. Теоретичні основи фінансів підприємств	15	3	3			9							
Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємств	15	3	3			9							
Тема 3. Грошові надходження підприємств	15	3	3			9							

Тема 4. Формування і розподіл прибутку підприємств	15	3	3			9						
Тема 5. Кредитування підприємств	15	3	3			9						
Разом за ЗМ1	75	15	15			45						
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. “Сучасні аспекти функціонування фінансів підприємств”											
Тема 6. Фінансове забезпечення відтворення основного капіталу підприємства	15	3	3			9						
Тема 7. Оборотний капітал підприємства	15	3	3			9						
Тема 8. Оподаткування підприємств	15	3	3			9						
Тема 9. Фінансове планування на підприємстві	15	3	3			9						
Тема 10. Оцінка фінансового стану підприємств	15	3	3			9						
Разом за ЗМ 2	75	15	15			45						
Усього годин	150	30	30			90						

5.3. Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми
1	<p>Сутність та основи організації фінансів підприємств</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Фінансові ресурси як об’єкт економічного дослідження. ○ Фінансові ресурси та їх класифікація. ○ Сутність, значення та завдання фінансів підприємств. ○ Економічна сутність фінансів підприємств та їх економічні показники.
2	<p>Організація грошових розрахунків підприємств</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Касова та платіжна дисципліна на підприємстві. ○ Розрахунки з використанням платіжних вимог, вимог-доручень, доручень, чеків, кредитивів, векселів. ○ Порядок проведення депозитних операцій. ○ Особливості розрахунків в електронних системах типу "клієнт-банк".
3	<p>Грошові надходження підприємств</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порядок визначення прибутку від різних видів діяльності. - Економічні фактори, що впливають на розмір прибутку. - Витрати господарської діяльності.
4	<p>Формування і розподіл прибутку</p> <ul style="list-style-type: none"> - Особливості формування і розподілу валового та чистого доходу. - Сутність та методи обчислення рентабельності.
5	<p>Кредитування підприємств</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Кредит у міжнародних економічних відносинах. ○ Комерційне кредитування підприємств. ○ Лізингове кредитування підприємств. ○ Кредитування малих підприємств. ○ Міжбанківське кредитування.
6	<p>Фінансове забезпечення відтворення основних засобів</p> <ul style="list-style-type: none"> - Порядок складання та проведення експертної оцінки проектно-кошторисної документації. - Джерела фінансування капітальних вкладень та порядок їх планування.

7	Обігові кошти <ul style="list-style-type: none"> ○ Норматив оборотних коштів для допоміжних матеріалів, палива, тари, запчастин, МШП, незавершеного виробництва, готової продукції, витрат майбутніх періодів. ○ Формування джерел фінансування оборотних активів. ○ Способи прискорення оборотності оборотних коштів. ○ Вплив розміщення оборотних коштів на фінансовий стан підприємства.
8	Оподаткування підприємств <ul style="list-style-type: none"> ○ Обчислення та сплата податку на додану вартість. ○ Порядок нарахування та сплати акцизного збору. ○ Порядок нарахування та сплати податку на прибуток. ○ Порядок нарахування та сплати податку з власників транспортних засобів. ○ Порядок нарахування та сплати податку з доходів фізичних осіб.
9	Фінансове планування на підприємствах <ul style="list-style-type: none"> - Особливості річного фінансового планування в агропромислових формуваннях. - Зміст оперативного фінансового планування.
10	Оцінювання фінансового стану підприємств <ul style="list-style-type: none"> ○ Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства. ○ Аналіз показників оцінки майнового стану підприємства. ○ Аналіз джерел формування капіталу. ○ Аналіз показників ліквідності. ○ Аналіз показників фінансової стійкості підприємства.

6. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Форми поточного контролю: письмова (контрольні та самостійні роботи тестування, розв'язання практичних задач).

Форми підсумкового контролю: екзамен.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання:

- підготовка рефератів та ІНДЗ;
- розв'язання практичних задач;
- проекти (індивідуальні та командні проекти), аналітичні звіти;
- контрольні роботи.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Контрольні заходи включають поточний та підсумковий контроль знань студента. Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та інших видів занять, самостійної роботи і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за кожний навчальний елемент виводиться із суми поточних видів контролю. Кількість балів за змістовний модуль дорівнює сумі балів, отриманих за навчальні елементи даного модуля. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – **30**; 2 модуль – **30**.

Студент, який набрав протягом нормативного терміну вивчення дисципліни 60 балів та виконав навантаження за всіма кредитами, має можливість не складати іспит і отримати набрану кількість балів як підсумкову оцінку або складати іспит з метою підвищення свого рейтингу за даною навчальною дисципліною. Якщо студент набрав менше 35 балів, він не допускається до складання іспиту.

Підсумкова оцінка за навчальну дисципліну, з якої складається екзамен, виводиться із суми балів поточного контролю за змістовими модулями (до 60 балів) та підсумкового

контролю (екзамену) – до 40 балів. Якщо студент за власною ініціативою, бажанням, крім обов'язкових видів контролю (60 балів), виконує додаткові види роботи (реферати, ІНДЗ, розв'язання додаткових задач) при цьому набравши додатково не менше 40 балів, може отримати оцінку за іспит автоматично.

Формою підсумкового контролю з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни «Фінанси підприємств» є письмовий іспит. Студенти отримують білет, що містить два теоретичних питання з дисципліни, письмове визначення 5 основних понять, 5 тестових завдань і одне практичне завдання з пройденого матеріалу. У 40 балів, що можливо отримати на іспиті входить: 2 теоретичних питання (по 10 балів відповідно), письмове визначення 5 основних понять (по 1 балу відповідно), 5 тестів по 1 балу (сумарно 5) та задача (10 балів). У випадку не повної відповіді зберігається відсоткове відношення розкриття відповіді та бального оцінювання. Аналогічно виставляються бали по другому питанню. Задача оцінюється таким чином: 10 балів – за повністю розв'язану задачу; 8 – за правильно вказані формули, однак неправильне розв'язання; 5 – за правильно вказані формули, що необхідно для розв'язку, яке однак не має числового розв'язку; 3 – за правильний хід обчислення, однак не виконаний в повному обсязі. В іншому випадку задача оцінюється в 0 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Критерії оцінювання відповідей

Оцінкою «А» оцінюється повна та аргументована відповідь на теоретичне запитання, тестові питання, а також подано правильний розв'язок задачі, що розкриває суть матеріалу, свідчить про вміння аналізувати матеріал та робити змістовні висновки. Відповідь повинна бути чіткою, логічною і послідовною.

Відповідь оцінюється на «В» за умови розкриття теоретичного питання білету та тестових завдань і задачі, але містить неточності, що не суттєво впливають на зміст завдання.

Відповідь оцінюється на «С» за умови повного та правильного розкриття одного з питань білету, але у той же час тестові та практичні завдання вирішені на належному рівні.

Якщо підхід викладення матеріалу правильний, але виявляється недостатнє його розуміння, і в той же час практичне завдання розв'язано з деякими неточностями виставляється оцінка «D».

Відповідь оцінюється на «Е» у випадку правильного підходу до викладення теоретичного матеріалу та не повного розв'язання практичного завдання.

В усіх інших випадках відповідь оцінюється на «Fх».

Розподіл балів, які отримують студенти (екзамен)

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)										Кількість балів (екзамен)	Сумар на к-ть балів
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2					40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10		
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

7. Рекомендована література - основна

1. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств: навчальний посібник / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. –292 с.
2. Власова Н.О., Міщенко В. А., П'ятак Т. В., Кочетова Т. І., Котлярова А.В. Фінанси підприємств: підручник. Харків: Світ книг, 2018. - 437 с.
3. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
4. Закон України “Про інвестиційну діяльність” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
5. Закон України “Про цінні папери та фондовий ринок” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3480-15>
6. Закон України «Про акціонерні товариства» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/514-17>
7. Закон України «Про банки і банківську діяльність» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
8. Закон України «Про заставу» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2654-12>
9. Закон України «Про обіг векселів в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
10. Закон України «Про фінансовий лізинг» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/723/97-%D0%B2%D1%80>
11. Кодекс України з процедур банкрутства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#n1753>
12. Любенко Н.М. Фінанси підприємств: навчальний посібник / Н. М. Любенко. – К: ЦУЛ, 2019. – 264 с.
13. Непочатенко О.О., Мельничук Н.Ю. Фінанси підприємств: підручник / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К.: ЦУЛ, 2017. – 504 с.
14. Нікола С.О. Фінанси підприємств : навч. посіб. / С. О. Нікола. – Одеса: Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2020. – 206 с.
15. Фінанси підприємств: навчальний посібник / В.І. Аранчій, В.Д. Чумак, Л.В. Бражник. – 2-ге видання, розширене та доповнене. –Полтава: РВ ДПАА, 2018. –350 с.
16. Щербань О.Д. Види та методи фінансового планування на підприємстві / О.Д. Щербань // Молодий вчений. – 2017. - № 6 (46). – С. 530-534. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2017/6/121.pdf>

7.2. Допоміжна

1. Бабяк Н.Д., Буратчук Н.Ю. Фінансовий контролінг у транснаціональних корпораціях і холдингах// Фінанси підприємств. – 2012. - №3. – с. 110-116.

2. Козюк В. В. Пов'язане кредитування: олігархічний банкінг і фінансова нестабільність // Фінанси України. 2016. № 8
3. Леоненко П.М., Федосов В. М., Юхименко П. І. Формування загальної та національної архітектури фінансової науки // Фінанси України. 2017. №6
4. Соколовська А. М. Податкові аспекти acquis ЄС як орієнтири вдосконалення акцизного податку в Україні // Фінанси України. 2016. №12.
5. Хомутенко А. В. Прагматика та семантика термінів фінансової науки “суспільні фінанси”, “публічні фінанси” та “державні фінанси”// Фінанси України. 2017. №1.

8. Інформаційні ресурси

1. Ukraine Business & Economy <http://www.oon.com.ua>.
2. Офіційний сайт Держкомстату України <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Електронні вісті <http://www.elvisti.com>
4. Офіційний сайт Верховної Ради України <http://www.rada.gov.ua>
5. Газети країн світу <http://www.dds.ni>
6. Преса Росії <http://www.online.ru>
7. Преса України <http://www.brama.com/news/ukr.html>
8. Financial Times <http://www.ft.com>
9. Wall Street Journal (only with paid subscription) <http://www.wsj.com>
10. New York Times (Information About) <http://www.nytimes.com>
11. Вісник Національного банку України <http://www.bank.gov.ua>
12. Європа <http://www.eur.ru>
13. Комп&ньон <http://www.maximum.com.ua>
14. Всесвітній банк <http://www.worldbank.org>
15. Європейський Союз <http://www.europa.eu.int>
16. Міжнародний валютний фонд (МВФ) <http://www.imf.org>
17. Сайт Корпоративные финансы <http://www.cfin.ru>
18. Сайт журналу GAAP & IAS <http://www.gaap.ru>
19. Офіційний сайт Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку <http://www.ssmc.gov.ua/>
20. Сайт Національного Депозитарію України / <http://www.ndu.gov.ua/>